

64. Mısırlı Yazar Hâlid el Hamîsî'nin "Tâksi Havâdîsi'l Meşâvîr" romanında sosyolojik tespitler ve siyaset

Ercan BARAN ¹

APA: Baran, E. (2023). Mısırlı Yazar Hâlid el Hamîsî'nin "Tâksi Havâdîsi'l Meşâvîr" romanında sosyolojik tespitler ve siyaset. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö13), 1086-1100. DOI: 10.29000/rumelide.1379314.

Öz

İnsanlar doğduklarından bu yana sorunlarla yüzyüze gelmiş ve çözüm üretmişlerdir. Yani bu ne kadar sorun varsa o kadar çözüm üretilebilir demektir. Modern zamanların Mısır devletinde yaşayan halklar içinde sorunlar bitmek bilmemiştir. Bu sorunları gündeme getirmek amacıyla Hâlid el Hamîsî gibi yazarlar da kurgu anlatılar yazmışlardır. Toplumsal sorunları en iyi öğrenmenin yolu gözlem gücüdür. Gözlem gücü ise halkla sürekli iç içe olan insanlarla iletişim kurmaktan geçer. Bir toplumda halkla en iyi iletişim kuran meslek grupları taksiciler (şoförler), din adamları, berberler, fırıncılar, öğretmenler olarak ele alınabilir. Bu grupları öne çıkarmamızın nedeni halkla daima iç içe olmalarındandır. Bu gruplardan taksicileri ele alırsak taksiciler her gün sokaklarda ve caddelerde olduklarından ve birbirinden farklı birçok insanla karşılaştıklarından zengin bir toplumsal birikim sahibidirler. Bazı taksicilerin yaptıkları siyasi analizlerin derinliği dünyayı yerinden oynatan nice siyaset eleştirmenlerinde bulunmaz. Mısır'da taksicilerin çoğunluğu toplumun ekonomik açıdan yıpranmış bir kesimine mensuptur. Bundan dolayı yazar Hâlid el Hamîsî'de 2007 yılında "Tâksi Havâdîsi'l Meşâvîr" adlı bu kitabıyla 58 taksicinin monologlarını içeren bir kurgu anlatı meydana getirmiştir. Müellif bu anlatısında Mısır'ı ve halkını 80.000 taksi şoförünü 58 taksicinin gözünden anlatıyor. Anlatıcı-deha bu anlatısını fasih Arapça ile değil Mısır lehçesiyle anlatmayı tercih etse de çok okunan ve satanlar listesine girmiştir. Bu romanın 25 Ocak 2011 Devrimini ön görmüş romanlardan biri olması da ayrıca romana değer kazandıran bir faktör olmuştur. Roman olarak yazılan bu kitap diyaloglardan oluştuğu için roman olup olmadığı konusunda tartışılabilirliği de içinde muhafaza etmektedir. Yazar özellikle Taksi adlı bu romanında Mübarek rejiminin siyasi adaletsizliklerini kınayan Kahireli taksi şoförlerine ses veriyor.

Anahtar kelimeler: Hâlid el Hamîsî, Siyaset, Mısır, Taksiciler

Sociological findings and politics in the novel "Tâksi Havâdîsi'l Meşâvîr" by Egyptian Author Khalid al-Hamisi

Abstract: People have faced problems and produced solutions since they were born. In other words, the more problems there are, the more solutions can be produced. The problems among the peoples living in the Egyptian state of modern times were endless. In order to bring these problems to the agenda, writers such as Khalid al-Hamisi also wrote fictional narratives. The best way to learn about social problems is the power of observation. The power of observation is to communicate with people who are constantly intertwined with the public. Occupational groups that communicate best with the public in a society can be considered as taxi drivers (drivers), clergy, barbers, bakers, and teachers. The reason why we highlight these groups is that they are always intertwined with the public. If we take the taxi drivers from these groups, they have a rich social background as they are on the streets

¹ Dr., Bingöl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı (Bingöl, Türkiye), ercanbaran773@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9604-0300 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 01.09.2023-kabul tarihi: 23.10.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1379314]

and on the streets every day and meet many different people. The depth of the political analyzes made by some taxi drivers is not found in many political critics who move the world. The majority of taxi drivers in Egypt belong to an economically devastated segment of society. For this reason, the writer Khalid al-Hamîsî created a fictional narrative that includes the monologues of 58 taxi drivers with his book "Tâksi Havâdisi'l Meşâvîr" in 2007. In this narrative, the author describes Egypt and its people through the eyes of 80,000 taxi drivers and 58 taxi drivers. Although the narrator-genius prefers to tell this story in Egyptian dialect, not in fluent Arabic, it has entered the list of best-sellers and bestsellers. The fact that this novel is one of the novels that predicted the 25 January 2011 Revolution was also a factor that added value to the novel. Since this book, which was written as a novel, consists of dialogues, it preserves the debatability of whether it is a novel or not. In his novel Taxi, the author gives a voice to the Cairo taxi drivers who condemn the political injustices of the Mubarak regime.

Keywords: Khalid al-Hamisi, Politics, Egypt, Taxi Drivers

Giriş

Hâlid El Hamîsî'nin hayatı

1962'de Kahire'de doğan yazar, yapımcı ve yönetmendir. Yazar Kahire Üniversitesi'nden siyaset bilimi lisans derecesi aldı. Çok erken yaşta ölen yazar bir babanın oğlu olarak Fransa'da okumak için Mısır'dan ayrıldı ve Sorbonne Üniversitesi'nden dış politika alanında yüksek lisans derecesi aldı. Mısır'da döndüğünde Mısır Ulusal Sosyal Araştırmalar Enstitüsü'nde çalıştı ve Mısır sineması için çok sayıda senaryo yazdığı film yapım şirketi Nile Production Company'yi kurdu. Uzun süre Noussous yayınevini yönetti, Lewis Awad ve Nasr Hamid Abu Zayd gibi Mısırlı yazarların kitaplarını yayınladı. 1986'dan 1990'a kadar günlük el-Ehram gazetesinde köşe yazarlığı yaptı. Ve halen çeşitli Mısır gazetelerinde ve haftalık gazetelerde siyaset ve toplum üzerine makaleler ve eleştirel analizler yazıyor. Hamîsî şu anda bir dizi Mısır ve Avrupa gazetesinde düzenli olarak yazı yazmaktadır. 1990'lardan beri Hamîsî şu kültürel alanda uluslararası konferanslara katılmıştır. Frankofon Teşkilatı ve Avrupa Birliği ile birlikte birçok konferans ve kültürel etkinliğe katıldı. 1998 yılında Akdeniz Havzası Kültür Üreticileri Birliği'nin kuruluşuna katıldı. Ayrıca dünya çapında altmıştan fazla ülkede edebi ve kültürel festivallerde ders verdi. Hamîsî şu, Mısır toplumunda eleştirel düşüncüyü desteklemeyi amaçlayan bir Mısır kuruluşu olan Dom Kültür Vakfı'nı kurdu. Her yıl Mart ayında Qena Valiliği'nde düzenlenen Mısır'daki ilk hikâye anlatımı festivali olan Qena'daki Hikâye Anlatma Festivali'ni kurdu ve yönetti. Ayrıca her yıl Kasım ayında Mansura'da düzenlenen Edebi Okuma Festivali'nin de başkanlığını yaptı. Hamîsî şu anda Büyük Kahire Kütüphanesi Yönetim Kurulu Başkanı'dır. Hamîsî, Ocak 2007'de yayınlanan ve geniş kitlelerin büyük beğenisini kazanan Taksi adlı romanı ile ünlenmiştir. Kitap çoksatarlar listesine girmiş ve yirmiden fazla dile çevrilmiştir. Roman İngilizce olarak "Taxi: The Walking Talks" adıyla yayınlanmıştır. Yazar, 2009 yılında Mısırlıların ülke dışına göç etme hayalini anlattığı " Nuh'un Gemisi " romanını yayınladı. 2014 yılında Dom Vakfı tarafından, "2011: Bir Nokta ve Çizginin Başlangıcından" adlı romanını yayınladı. Kitap, 2011 olaylarına geniş bir bakış açısıyla bakar ve 2011 Mısır'ını yirminci yüzyılın başından itibaren dünyadaki toplumsal ve siyasi hareket haritasının çerçevesine yerleştirir ve geleceğe dair çıkarımlarda bulunur. Kitap Mısır savcılığı tarafından yasaklanır.

Profesör Hâlid El Hamîsî'nin 2018'da yayınlanan son kitabı "eş-Şemnder/ Pancar"dır. Yazarın "Sefnetu Nüh (Nuh'un Gemisi)" adlı romanında ayrıca önem taşımaktadır. 2009'da yayınlanan bu roman 2011 Ocak Mısır devrimini önceden görebilmesi açısından ilginç bir kurgu kabul edilebilir. Bu roman özellikle Mısır toplumunun ve genel olarak Arapların, yolsuzluk, adam kayırmacılık konularını ele alır ve

toplumda oluşan bu adaletsizliği çok çeşitli karakterler üzerinden anlatır. Bu karakterler dolandırıcı bir iş adamı, bir avukat, bir üniversite profesörü, bir doktor ve bir şeftir. Farklı geçmişlerden gelen kişiler, hayatta kalmanın imkânsız hale geldiği Mısır'ı terk etme fikri üzerine hem fikirdirler. Hamîsî, 2003-2004 yılları arasında Delta ve Yukarı Mısır'da çok sayıda Mısırlıyla görüştüğünü, ancak 2007'de roman yazmaya başladığını söyler. "Görüştüğü insan karakterlerini yazamadığını anlar. Yazar, benim için yazmak hatırlamak üzerine değil, unutmak üzerine kurulu der.

Hamîsî Nuh'un Gemisi'ni yazmak için bu görüşmeden sonra üç yıl bekler. Roman bir karakterle başlar ve ondan sonra ikinci bir karakter çıkar, sonra üçüncü bir karakter çıkar ve son bölümde yazar tekrar ilk karaktere döner.

Hamîsî "Romancının basit ve doğrudan bir bakış açısı benimsemesi gerektiğini düşünmüyorum, aksi halde bunu bir makalede yazardı." diye ifade eder.

2002 yılında tüm faaliyetleriyle Mısır'daki gençler arasında eleştirel düşünceyi yerleştirmeyi amaçlayan Dum Kültür Vakfı'nı kurdu. Sayın Hâlid El Hamîsî şu anda Büyük Kahire Kütüphanesi Yönetim Kurulu Başkanındır (Alkhamissi, 2018:1).

Hâlid El Hamîsî 'nin yazdığı eserler:

1-2007 - Tâksi Havâdisi'l Meşâvir (Taksi: Gezinti Konuşmaları): İlk kitabı "Taxi.. Al-Mashawir", Ocak 2007'de Dâr el-Şurûk tarafından basıldı ve Mısır ve Arap dünyasında yayınlanmasının hemen ardından rekor satışlar elde etti.

2-2009 – *Sefinetu Nûh (Nuh'un Gemisi)*: İlk romanı Nuh'un Gemisi 2009'da Dâr el-Şurûk tarafından yayınlandı.

3-2014 - *2011 Nokta* ve Dum Kültür Vakfı tarafından yayınlanan Simply serisi İngilizce, Fransızca, İtalyanca, Lehçe, İspanyolca, Rumence, Almanca, Yunanca, Korece, Malayca, Yunanca ve daha birçok dile çevrildi.

4- 2018-*eş-Şemender (Pancar)* Dâr el-Şurûk tarafından yayınlandı. (Roman orta sınıf Mısırlı plastik sanatçısı Shehab Al-Shamander'in biyografisi etrafında dönüyor.)

5- 2014- *2011 Nokta ve min Evveli's Satri* (Bir nokta ve çizginin başından itibaren 2011) Dum Vakfı tarafından yayınlandı (Alkhamissi, 2018:1).

Bu roman Türkçe'ye Prof. Dr. Kazım Ürün tarafından "Taksi" adıyla 2018 yılında çevrilmiştir. Makaledeki Türkçe alıntılar bu kitabın çevirisinden alınmadır. Ürün yazarın adını Khaled Alkhamissi olarak yani İngilizce olarak yazmayı tercih etmiştir. Ürün kaynak kitaptan erek dile istenen çeviriyi yaparak eşdeğersizliği değil eşdeğerliliği öncelediğini biz okuyucularına göstermiştir. Çeviri anlamında Ürün hem biçimsel hem anlamsal eşdeğerliliği sağlayarak çeviri kuramcısı Eugene Nida (1914-2011)'nın stratejisini doğrulamıştır.

Bu roman, Mısır'ın siyasi, ekonomik, radikalizm ve uyuşturucu koşulları hakkında dürüstçe ve utanç verici bir şekilde konuşan ve kişisel sorunlarına ve endişelerine değinen anlatıcı ile Kahire'deki taksi şöförleri arasındaki diyalogların bir derlemesidir (Alkhamissi, 2018:1-207). Roman 58 taksici ile hayali

olarak konuşulduğu için 58 bölümden oluşmaktadır. Roman tek bir olay örgüsünden oluşmadığı için bölüm özetleri verilecektir.

Romanın özeti şöyledir:

"1. Bölümde taksici Allah'ın verdiği rızıktan ve Allah'a olan inancından bahsederek Hz.Peygamber efendimizin torunu Ebu Hüseyin'e olan inancından da bahseder. Ayrıca taksicinin eski 504 model pejosuna rağmen Umman'dan gelen bir müşterisinin kendisinin iyi niyeti karşısında onu parasla anlamda ihya ettiğini belirtir. İkinci bölümde taksici polisliğin 1970 yılında onurlu bir meslek olduğunu ama şimdilerde polislerin aldığı rüşvetle bu onuru yitirdiğinden bahseder. Üçüncü bölümde taksici 1980 yılında taksi bulmak Ali Baba'nın hazinesine ulaşmaktan zordu ama şimdi taksilerin sayısı çok diye anlatır. Bu bölümde 2004 yılında Hüsnü Mübarek aleyhine başlatılan Kifaye (Yeter) hareketinden de ayrıca bahsedilir. Bu hareketi yani Arap Baharını Mısır'da başlatanlardan biri de Ala el Asvanî'dir. Ayrıca taksici Cemal Abdunnasır ve Enver Sedat dönemindeki gösterilerden bahseder. Dördüncü bölümde taksici taksinin borçlarını ödemek için yedi yirmi dört taksisinin başında çalışmaktadır. Hatta çoğu kez taksici bu sebepten kaza geçirmiştir. Taksici borçları Üstat İbrahim İsa'ya ödeyeceğine dair üç talakla yemin etmiştir. Beşinci bölümde taksici ekonominin kötü olmasından bahseder. Altıncı bölümde yurtdışına giden insanların ülkelerine katkılarından bahsedilmiştir. Bu bölümde taksici Enver Sedat ile Hüsnü Mübarek arasındaki farkı şöyle açıklar. Enver Sedat Mısır dışındaki vatandaşlarını korurken Hüsnü Mübarek Mısır dışındaki vatandaşlarını korumamıştır. Yedinci bölümde Tahrir (Özgürlük) Meydanı ve ülkedeki rüşvetten ve emniyet kemerinden alınan paradan bahsedilir. Sekizinci bölümde yabancı filmlere öykünme, eski günlerin ucuzluğuna özlem, sinema ve tiyatronun pahalı olmasından dolayı gidilememesinden yakınılır. Dokuzuncu bölümde kadının fitne olmasından, kızların açık giymesinden, kıyamet alametlerinden, Filistin'deki zulümden, Mesih'ten ve kıyamet gününden bahsedilir. Onuncu bölümde Saddam Hüseyin'in Amerika'ya yeneceğinden bahsedilir. Ayrıca Saddam Hüseyin'in Mısır Kahire'de okumasına da vurgu yapılır. Saddam Hüseyin'in Amerika tarafından yakalanması ve gençlerin Amerikan ürünlerine olan bağımlılıklarına vurgu yapılır. On birinci bölümde kapalı bir bayanın peçesini çıkarıp ailesini geçindirmek için taksi içerisinde mini etek giymesi ve farklı işlerde çalışması anlatılır. On ikinci bölümde Hüsnü Mübarek'in ülkeyi çatışmadan korumasına atıf yapılır. Ayrıca İsrail'in rahat durmayıp İslam ülkelerinin geneline saldıracağından bahsedilir. Taksici Arapların barış istediğini İsrail'in se barış istemediğini Arapların ise barışı tek başına yapamayacağını söyler. On üçüncü bölümde taksici Mısır siyasetini bırakarak Bush'un Amerikan siyasetine hile karıştırdığını söyleyerek Amerikan siyaseti hakkında yorum yapar. Taksici ayrıca Amerika'nın nüfus nasıl artırılır diye öğrenmesi için Mısır'daki her bir eve kamera yerleştirilmesini ister. On dördüncü bölümde Nubiyân (Sudanlı) bir taksici ile konuşulur ve taksici modern Mısır ordusunu Mehmet Ali Paşa'nın kurduğundan bahseder. On beşinci bölümde taksici Kaddafi'den bahseder ve bekârlığın güzelliğini anlatır. On altıncı bölümde eskilerin aileleri ile zaman geçirdiğini ama ekonomik sıkıntılardan dolayı şimdiki erkeklerin ailelerine zaman ayıramadığını anlatılır. On yedinci bölümde Mısır'daki piramitlerden ve borsadan bahsedilerek borsanın kumar olmadığı özellikle vurgulanır. On sekizinci bölümde taksici çocuklarının yedi olmadığından bahseder. Yedi yıl çocukları olsun diye her çareyi denerler. Erkek çocukları olunca da pirleri Hüseyin anısına çocuğa Hüseyin adını verirler. Ama çocuk dört yaşında kanser olur sonra annesi de kalp hastası olur ve taksici ailesinin hasta fertleriyle uğraşını müşterilerine anlatır. Ayrıca taksici Abdunnasır döneminde hapse atılmayan başka dönemlerde hapse atılmaz, Sedat döneminde zengin olmayan asla zengin olmaz, Mübarek zamanında dilenmeyen bir daha dilenmez diyerek üç başkan dönemini kısa üç cümle ile özetler. On dokuzuncu bölümde Amerika Birleşik Devletlerindeki ikiz kuleler ve patlamalardan bahsedilir. Bu patlamaları

Amerika'nın yapıp İslam toplumunun üzerine atılmasından bahsedilir. Yirminci bölümde Müslüman Kardeşler teşkilatının yasaklanması anlatılır. Mısır'da istendiği takdirde kolaylıkla bir insan tutuklanabilir ve tutuklanmak için bahane üretilebilir. Müslüman Kardeşlerle yan yana yürümek bile Mısır'da tutuklanmanın nedeni olabilir. Yirmi birinci bölümde taksici namaz kılmadığını anlatır. Taksici Mısır için krallık başta olmak üzere, Abdülnasır'la sosyalizmin denendiğini, daha sonra kapitalizmin denendiğini bundan sonra sıkıyönetim ve diktatörlük yasalarının geldiğini önce Amerikalı sonra İsraili olduklarından bahseder. Yirmi ikinci bölümde Irak'tan bahsedilir ve Iraklıların iyi insanlar olduklarını ve yaşadıklarını hak etmedikleri üzerinde durulur. Yirmi üçüncü bölümde taksici gününü üçe ayırdığını ilk bölümde takside çalıştığını, ikinci bölümde eşi ve çocuklarına vakit ayırdığını üçüncü bölümde ise balık tuttuğunu ifade eder. Taksici ayrıca Mısır'ın adının kutsal kitapta yer aldığını ve Mısırlıların Allah'ın askerleri olduğundan bahseder. Yirmi dördüncü bölümde taksici kazandığı paranın ayın ancak on günü için yettiğinden bahseder. Yirmi beşinci bölümde taksici futbol maçlarının seyretmenin pahalılığından şikâyet eder. Birleşik Arap Emirlikleri'nde futbol maçının pahalı olması anlaşılabilir ama Mısır'da bunu kimseye anlatamazsınız. Yirmi altıncı bölümde Mısır'da insanların parasızlıktan gazete okuyamamaları anlatılır. Yirmi yedinci bölümde Mısır halkının dünyanın en iyi halkı olduğu anlatılır. Taksici Akira Kurusava'nın Ahlam/Rüyalar adlı filminden bahseder. Bu da taksicilerin kültür düzeyini ve okuyan kesimin işsizliğini ortaya koyar. Yirmi sekizinci bölümde Kahire'de 80.000 taksicinin olduğundan bahsedilir. Yirmi dokuzuncu bölümde eğitim ve özel derslerden bahsedilir. Mısırdaki özel derslerin pahalı olmasına da ayrıca vurgu yapılır. Mısır'da kitaplara para ödendiğini de bu bölümden anlıyoruz. Para ödemeyene kitap verilmediğinden de bahsedilir. Bu bölümde geri kalmış toplumlarla gelişmiş toplumlar arasındaki uçurumdan bahsedilir. Otuz birinci bölümde taksicinin güzel bir müzik açtığından Ümmü Gülsüm'ün "Lissa Fakkir/Henüz düşünüyorum" adlı şarkısından söz edilir. Otuz ikinci bölümde taksicileri Allah'ın kazalardan koruduğu ve Mısır toplumunun yetersiz beslenmesine dikkat çekilir. Ayrıca taksicilerin kazançlarını gizli tuttuklarına da vurgu yapılır. Otuz üçüncü bölümde üniversite mezunu bir şoförden ve isyankârlığından bahsedilir. Şoför telefonla konuştuğundan dolayı ruhsatının alınması ve karşılığında rüşvetten bahseder. Mısır'da rüşvetsiz hiçbir işin yürümediğine ayrıca vurgu yapılır. Otuz dördüncü bölümde yoldan geçecek olan Hüsnü Mübarek için yolların kapatıldığından bahsedilir. Otuz beşinci bölümde dünyadaki sayısız olay ve patlamaların radyodan verilmesi dinlenir. Şoför, Tahrirdeki terör olayı ve terörist faaliyetlerden bahseder. Şoför, haberlerin genelinin başkanla ilgili olmasında sinirli olsa da tutuklanma korkusuyla sesini çıkarmaz. Otuz altıncı bölümde seçime katılanları kimsenin tanımamasından bahsedilir ve durumun komikliğine vurgu yapılır. Mısır'da tanınan Adil İmam'ın filmlerine de ayrıca vurgu yapılır. Otuz yedinci bölümde taksicilerin gasp edilmesi anlatılır. Otuz sekizinci bölümde taksicilerin müşteri bulmak için saatlerce şehir içinde dolaşmalarından bahsedilir. Otuz dokuzuncu bölümde taksici Mısır'daki kaçakçılıktan bahseder. Taksici Mısır'dan Libya'ya yapılan tütün kaçakçılığından da ayrıca bahseder. Kırkıncı bölümde Uluslararası Kahire kitap fuarından bahsedilir. Kırk birinci bölümde taksinin bir hayvan ahırını gibi kötü koktuğundan bahsedilir. Kırk ikinci bölümde bütün insanlar gibi taksicilerinde hayalleri olduğundan bahsedilir. Kırk üçüncü bölümde öğrencilerin özel ders alması ve hiçbir bölümü kazanamaması anlatılır. Kırk dördüncü bölümde kıyamet ve cinlerin var olduğu anlatılır. Ayrıca cinlerle uğraşan Şeyh bir kadından bahsedilir. Kırk beşinci bölümde Cuma namazı öncesi Kahire sokaklarının boşalması anlatılır. Ayrıca Suudi Arabistan'a giden gariban Mısırlı işçilerin durumu anlatılır. Kırk altıncı bölümde el-İttihat takımından ve oyuncularını olan Tamir Hüsnü ve Heysem'den bahsedilip pasaport alabilmek için sahte askerlik belgeleri çıkarttıkları anlatılır. Ayrıca Mısır'da birçok insanın sahte belge düzenlediği anlatılır. Kırk yedinci bölümde taksicinin borç para bulmak için kardeşinden para istemesi anlatılır. Kırk sekizinci bölüm taksicilerin

akvaryumda balık gibi çalıştığı anlatılır. Bölümler arasında en kısa bölüm bu kısımdır. Kırk dokuzuncu bölüm Mısır piramitlerinden bahseder. Taksici ayrıca Hüsnü Mübarek afişlerine sinirlendiğini de bu bölümde anlatır. Ellinci bölümde taksicinin gaz almak için gaz kuyruğuna girmesi anlatılır. Elli birinci bölümde hayat pahalılığı ve hapisane anlatılır. Elli ikinci bölümde ekonomik sıkıntılardan dolayı bir ailenin kendisini Tahrir Meydanı'nda patlatması anlatılır. Elli üçüncü bölümde seçim, Hüsnü Mübarek ve parası olanların seçildiğine vurgu yapılır. Elli dördüncü bölümde taksici taşıdığı müşterilerin çoğunun kanser hastanesine gittiğini anlatır. Elli beşinci bölümde taksici özel arabaların pahalı olmasından dolayı arabası olan herkesi hırsız olarak görür. Elli altıncı bölümde Müslümanların riyakârlığından bahsedilir. Müslümanların taksiye bindiklerinde yaptıkları dini ibadetlerden bahsettikleri hâlbuki taksiye binen Hristiyanların yaptıkları hiçbir ibadetten bahsetmedikleri anlatılır. Elli yedinci bölümde her üç yılda bir yenilene sürücü ruhsatından bahsedilerek polislerin bu süreçteki yolsuzluklarından bahsedilir. Elli sekizinci bölümde Ramazan ayından bahsedilir. Ayrıca resim sanatının güzelliği ve iftara vurgu yapılır (Alkhamissi, 2018:1-207)."

Bu roman 25 Ocak 2011 Mısır devriminden önce yazılmış olmasına rağmen gerçekten devrimin kitabıdır. Neden devrimin kitabı? Çünkü Mısırlıların başkan-diktatörlerini neden devirdiğini öğrenmek isteyen herkesin bu kitabı okuması yeterli. Kişi, roman, gazete veya dergi makaleleri okuyarak veya televizyon programları izleyerek mümkün olandan çok daha fazla durum hakkında bilgi sahibi olur. Bu roman, edebiyatın yapabileceği en güzel şeyi yapıyor: Mısır'ın var olan gerçek dünyasını okura kurgulayarak, olayları daha önce farkında olmadığı bir perspektiften 58 taksicinin röportajıyla görmesini sağlıyor.

Taksicilerin görevi önemli olup toplumsal anlamda önemli görevler ifa ederler. Yâsemîne Hadrâ'nın es-Sadme/Şok romanında da taksici önemli bir rol ifa eder. Başkarakterlerden olan Filistin asıllı İsraili cerrah Doktor memleketinde gezerken taksiye biner taksici ona Şeyh Mervan'ın kasetini teybe takar ve Şeyh Mervan'ı duymayanın hayatının boşa geçtiğini söyler (Hadrâ',2013: 134).

Bu romanda yer alan taksicinin diyalog pasajını Yâsemîne Hadrâ şu şekilde kurgular:

Şeyh Mervan'ın vaazı şu şekildedir:

"Tanrı'nın secdesi kadar yüce bir nur var mı kardeşlerim? Bu fani ve değişen dünyada bizleri Allah'ın secdesinden döndürebilecek güçte başka nur var mı? Söyleyin bana hangisi? Akıldan yoksun aptalları ve zavallıları peşinden koşturan boş, yalancı parlaklık mı? Doğru yoldan uzaklaşmanın tuzağını gizleyen ve sanrılıları ölümcül güneş yanıklarına maruz bırakan aldatıcı seraplar mı? Söyleyin, hangileri kardeşlerim? Kıyamet gününde, yeryüzü yalnızca tozdan ibaret olduğunda, bizi aldatan boş şeylerden geriye sadece ruhlarımızın harabesi kaldığında, nasıl yaşadığımız sorulduğunda ne yanıt vereceğiz? Bize, büyük küçük hepimize şunlar sorulduğunda ne cevap vereceğiz: Hayatınızı nasıl yaşadınız, benim peygamberimi ve nimetlerimi nasıl kullandınız, size emanet ettiğim ahiret mutluluğuna ne yaptınız? Ve o gün, kardeşleriniz, servetiniz, tanıdıklarınızın, akrabalarınızın, yakınlarınızın hiçbiri size yardım edemeyecek. (Bir uğultu yükseldi ama hemen Şeyh'in sesi gürültüyü bastırdı.) Aslında kardeşlerim, insanoğlunun zenginliği sahip olduklarıyla değil, geride bıraktıklarıyla ölçülür. Ya biz nelere sahibiz kardeşlerim? Biz, arkamızda neler bırakacağız? ... Bir vatan mı? ... Hangisi? ... Bir tarih mi? Hangisi? Binalar mı? Neredeler? Dedelerimizin hatırına, bana gösterin... Her gün, çamurlarda değilse mahkemelerde süründürülüyoruz. Her gün tanklar üstümüzden geçiyor, at arabalarımızı deviriyor, evlerimizi yıkıyor ve ihtar etmeden çocuklarımıza ateş ediyor. Her gün dünya felaketimize şahit oluyor(Hadrâ',2013: 135)."

Taksi şoförü doktora düşmanın kim olduğunu farkında olmadan önceden haber veriyordu. Bu tesadüf değil olsa olsa tevafuk ilahi rastlantıydı. Aslına bakılırsa Şeyh'in dediklerinde doğruluk payı vardı. Ama bu masum insanların katledilmesine razı gelineceği anlamına gelmezdi. Savaş durumu askerlerle yapılırdı masumlarla değil. Doktor taksi şoförüne çıkışarak vaazları sevmem deyince şoför küfrederek Doktoru gideceği yere gitmeden indirir (Hadrâ',2013: 135-136).

Bu pasajdan anladığımız taksicilerin toplumda önemli roller ifa ettikleridir. Taksiciler toplumsal dokunun fikirlerini yansıtmaları açısından önemli bir görev ifa etmektedirler.

Roman Paulo Coelho'nun Mektup adlı eserinden yapılan işlerin hayata yansımalarının önemi üzerine güzel bir alıntı ile şöyle başlar:

"Azra (Hz. Meryem) Hanımefendi, kucağında çocuğuyla (Hz. İsa) kiliseyi ziyarete geldi. Gururlu rahipler ona saygılarını göstermek için sıraya girdiler. İçlerinden biri kasideler söylerken diğeri ona süslü, mukaddes bir kitap hediye etti. Bir diğeri ise onun huzurunda azizlerin isimlerini saydı. Sıranın sonunda, dönemin bilginlerinden ders alma fırsatı elde edememiş, anne babası şirkette çalışan, sade bir yaşam süren, mütevazı bir rahip beklemekteydi. Sıra kendisine gelince diğer rahipler, kilisenin kutsiyetini zedeleyeceği gerekçesiyle saygı gösterisini sona erdirmek istediler. Ancak Azra Hanımefendi'ye o da sevgisini göstermek istiyordu. Kardeşlerinin sevimsiz bakışlarını hissederek çekingen bir tavırla cebinden birkaç portakal ve anne babasının kendisine öğrettiği gibi onları havada çevirmeye başladı. Azra Hanımefendi'nin kucağındaki çocuğu kısa bir süre için tutmasını istedi (Alkhamissi, 2018:5).

Yazar bu pasajıyla var olan bilgilerin gerçek hayatla olan bağlantısı ve bu bilginin işe yararlığı üzerinde durmaktadır. Yazar 58 taksicinin kurgusal monoloğu ile aslında şunu der. Bu kadar siyasetçi, bürokrat, medya çalışanları, bilim adamları, aydınlar varken toplumun sorunlarını taksicilerden öğrenebiliriz ve öğrenmeliyiz demektedir. Bu taksiciler Mısır sokaklarının nabzını tutan termometrelerindendirler.

Birinci bölüm 'de hayatı zorluklarla geçen bir taksicinin Umman Sultanı Kâbus'un bir adamıyla karşılaşması ve hayatını değiştirmesini anlatmaktadır. Bu bölüm özellikle zor anlar yaşayan birisine Allah'ın bahsettiği rızıkla alakalandırılabilir (Alkhamissi, 2018:11-14). Kul sıkışmayınca Hızır yetişmez sözü de bu bölüm için söylenmiş gibidir.

İkinci bölüm özellikle yetmişli yıllarda polislik mesleğinin zirvede olduğu yıllardır ve bu mesleğin halk nezdinde değeri vardır. Ama geçen yıllar rüşvetten dolayı bu mesleği yıpratmış ve Mısır polislerin adının kötüye çıkmasına sebep olmuştur. Taksici küfrederek "O... çocuklarından hırsızlık ve rüşvet almayan yok gibidir" diye ifade eder (Alkhamissi, 2018:15-17).

Üçüncü bölümde seksenli yıllarda taksi bulmanın Ali Baba'nın hazinesini bulmak kadar zor olduğu anlatılır. Ayrıca bu bölümde Kifaye hareketinin gösteri günlerinde taksi ücretini kaldırdığı da anlatılır. Üçüncü taksici ayrıca kurgusal monoloğunda Abdunnasır dönemindeki eski gösterilerin daha kalabalık olduğunu şimdiki gösterilerin ise cılız geçtiğini anlatır. Enver Sedat'a ise dünyayı zindan eden kararlar aldığı için taksici beddua eder. Ama Enver Sedat 18-19 Ocak kararlarına karşı çıkanları "haramilerin başkaldırışı" olarak niteler. Sedat döneminde her kadın kocasının elini tutup "Çık git çalış, yoksa çocuklar açlıktan ölecek" der (Alkhamissi, 2018:19-22).

Dördüncü bölümde taksicilerin taksî kredilerini ödemek için günlerce uyumadıkları anlatılır ve bu sebepten kazaların oluşabileceğine vurgu yapılır. Ayrıca taksicinin borçları ödeyeceğine dair üç talakla yemin ettiği de vurgulanır (Alkhamissi, 2018:23-25).

Beşinci bölümde Mısır insanların çok ve boş konuştuğundan taksici bahseder. Ayrıca telefon ve sigaraya verilen paralarında israf olduğu vurgulanır. Taksici medyadaki gereksiz boş reklamlardan rahatsız olduğunu da ifade eder (Alkhamissi, 2018:27-28).

Altıncı bölümde vatan sevgisi üzerine boş edebiyat yapanlar eleştirilir. Ayrıca Enver Sedat ve Hüsnü Mübarek arasındaki farka da vurgu yapılır. Enver Sedat'ın ülke dışındaki Mısırlıları koruduğu ama Hüsnü Mübarek'in bu konuda pasif kaldığının eleştirisi yapılır. Taksicinin ekonomik durumu iyi olmadığından torpidosundan sandviç çıkarıp yer (Alkhamissi, 2018:29-31).

Yedinci bölümde radikal terör eylemleri ve turistlerin yaralanması anlatılır (Alkhamissi, 2018:33). Bu bölümde hükümetin Mısır halkının elinden her şeyi aldığına dair güzel bir cin fıkrası anlatılır o fıkra şudur:

"Adamın birisi çölde yürürken Alâaddin'in lambasına rastladı. Lambayı eline alınca cin ortaya çıktı. "Emrinizdeyim dile benden ne dersen" dedi. Adam gözlerine inanmadı; bir milyon cüneyh istiyorum dedi. Cin ona yarım milyon uzattı. Adam iyi de bunun öbür yarısı nerde? Daha başındayken yarısını araklayacak mısın? dedi. Cin, ona cevaben şöyle dedi: "Hükümet bu lambaya yarı yarıya ortaktır." Sonra bir kahkaha patlattı. Kahkahası, anlattıklarından daha fazla beni güldürmüştü (Alkhamissi, 2018:34)."

Yine bu bölümde emniyet kemeri üzerinden para kazanılması ve polislerin rütbelerine göre rüşvet alması anlatılır. Ayrıca verilen emniyet kemerinin de bir işe yaramadığı ve kaza anında yolcuların emniyet kemerleriyle beraber yerlerinden fırladığından bahsedilir (Alkhamissi, 2018:35).

Sekizinci bölümde 1984 yılındaki sinemalardan bahsedilir. Ayrıca şoförün en sevdiği film Mısır filmi Nur'un "Otobüs Şoförü" anlatılarak şoförün bu filmi en az on defa seyretmesine vurgu yapılır. Eski dönemlerde sinemanın ucuzluğuna vurgu yapılarak bilet fiyatlarının pahalılığından şikâyet edilir. Taksici yirmi yıldır film seyredemediğine de vurgu yapar (Alkhamissi, 2018:37-40).

Dokuzuncu bölümde Yâsemîne Hadrâ'nın es-Sadme/Şok romanında ki gibi bir hidayet taksici durumu söz konusudur. Taksici radyo kanallarıyla oynar ve biri üzerinde karar kılar. Bu radyodan konuşan vaaz kadınlardan uzak durulmasını öğütler. Radyodaki vaaz en büyük fitnenin kadın olduğundan bahseder. Ve bu fitnenin şerrinden Allah'a sığınılması gerektiğinden bahsedilir. Kızların açılıp saçılmaları ve dekolterilerine vurgu yapılarak kıyamet alametlerinin arttığına vurgu yapılır. Vaaz dekolte giyen kızların kafalarının kesilmesinin yetmeyip yakılması gerektiğini de ilave eder. Vaaz kıyamet alametlerini saydıktan sonra kadim dava İsrail-Filistin sorununa gelir. Filistin'in yakında kurtulacağından söz eder. Ayrıca vaaz Allah için çalışanların cennete çalışmayanların ise cehenneme gideceğinde vurgu yapar. Vaaz her dönemde Mesih'i bekleyen insanların varlığından da bahseder (Alkhamissi, 2018:41-44).

Onuncu bölümde taksici Saddam'ın Mısırlıları sevdiğini ve her Mısırlı ile kavga eden Iraklıya altı ay ceza verildiğinden bahseder. Ayrıca Saddam'ın Amerikalıları yeneceğini düşündüğünü ifade eder ancak Amerikalıların Saddam'ı yakalamasıyla bu umudu sona erer. Taksici şarkıcı Kazım es-Sahir'in "Ey gözüm! Ey Irak! Kalbim sana hasretle yanıyor" melodisini duyar gibi olur. Taksicinin ruhunda bir

iyimserlik olsa da evin alt tarafında gençlerin ağzında marlboro sigara ve ellerinde ki Coca Colalar bu umudunu bitirir (Alkhamissi, 2018:45-47).

On birinci bölüm ekonomik sıkıntılar yaşayan Mısır halkının farklı yollara başvurduğunu belirten bir bölüm. Kapalı peçeli bir bayanın taksiye binerek taksi içerisinde mini etek giyerek üstünü değiştirmesi anlatılır. Bayanın bunu yapmasına gerekçe ise ekonomik yetersizliklerdir (Alkhamissi, 2018:49-51).

On ikinci bölüm de taksici Hüsnü Mübarek'e vurgu yaparak onun ülkeyi savaşa sokmadığından bahisle över. Ayrıca taksici Mısır'ın Amerika'nın sözünden hiç dışarıya çıkmadığını da ekler. Taksici İsrail'e de değinerek İsrail'in savaş istediğini ve İran'ı yok etmek istediğini ifade eder. İsrail'in Siyonizm'i yaymak için çalıştığını ve Amerika Birleşik Devletlerinden para alabilmek Filistin'de problem çıkarttığını da ifade eder. Taksici İsrail'in barış istemediği için barış olmayacağını Mısır'ın ise barış istese dahi bir sonuca ulaşamayacağını vurgular (Alkhamissi, 2018:53-55).

On üçüncü bölüm de taksici Amerika Başkanı Bush'un seçimlerde hile yaptığını ifade eder. İslam ülkeleri medyalarının Amerika ve Avrupa'ya göre şekillendiği de bu bölümde ayrıca vurgulanır (Alkhamissi, 2018: 57-59).

On dördüncü bölüm de projeler yapıldığı ama halkın bu projelerden bir gelir elde edemediğine burgu yapılıyor (Alkhamissi, 2018: 61-63).

On beşinci bölüm de hayat şartlarının zorluğu, geçim sıkıntısı ve evliliğe vurgu yapılır (Alkhamissi, 2018: 65-67).

On altıncı bölüm de taksici eskiden babalarının ailelerine zaman ayırıp eve erken geldiğini kendilerinin ise geçim sıkıntısından dolayı ailelerine zaman ayıramadığını ifade eder (Alkhamissi, 2018: 69-70).

On yedinci bölüm de Mısır'da ki Gize piramitlerine ve borsaya vurgu yapılır (Alkhamissi, 2018: 71-703).

On sekizinci bölüm de taksici çocukları olmadığı için her yolu denediklerini pirleri Hz. Hüseyin'in yüzü suyu hürmetine dua ettikten sonra yedi yıl sonra çocuklarının olduğunu anlatır. Ama çocukları dört yaşına girince kanser hastası olur ve taksici bu çocuğunun tedavisi için para bulmakta zorlandığını anlatır (Alkhamissi, 2018: 76). Bu cümlelerden Mısır hükümetinin kanserli çocuklara gereken yardımı vermediğini anlamaktayız. Ayrıca bu bölümde üç Mısır başkanı için söylenen şu cümleler önemlidir:

"Abdunnasır döneminde hapse atılmayan başka dönemlerde asla atılmaz. Sedat döneminde zengin olmayan asla zengin olmaz. Mübarek zamanında dilenmeyen bir daha dilenmez (Alkhamissi, 2018: 77).

On dokuzuncu bölüm de radikal İslamcılara vurgu yapılır ve onlardan olumsuz olarak söz edilir. Hükümetlerin İslamcılardan korktukları için onları denetim altına aldıklarından söz edilir. Ayrıca Amerika Birleşik Devletleri'ndeki İkiz Kuleler'e yapılan saldırıları İslam ülkelerine saldırmak için kendilerinin yaptıklarından bahsedilir (Alkhamissi, 2018: 79-80).

Yirminci bölüm de taksici Tunus hükümetinin Müslüman Kardeşler teşkilatına bağlı olan insanların tutuklanmasına vurgu yaparak Mısır'daki Müslüman Kardeşlerin daha zekice davrandığını vurgular. Ama taksici hükümetin Müslüman Kardeşlerden rahatsız olduğu için seçimlerde onlara karşı Dokki ve Amal Uthman gibi bazı bölgelerde hile yaptığını anlatır. Taksici ayrıca dünyada hiçbir ülkede demokrasinin olmadığını da vurgular. Taksici ayrıca Mısır'da Müslüman Kardeşlerden olmanın

tehlikelerine dikkat çeker ve onlarla yan yana yürümenin bile tehlikeli olduğu vurgulanır (Alkhamissi, 2018: 81-83).

Müslüman Kardeşler İslam ve Ortadoğu dünyası özelde Mısır için önem arz eden bir konumdadır. Müslüman Kardeşler ötekini tanıyıp evrilebilirse Ortadoğu barışına katkı sağlayabilir. Bunun karşısında Mısır'daki diğer kesimlerinde ötekini tanması demokrasiyi Mısır'da kalıcı bir şekilde yerleştirecektir.

Yirmi birinci bölüm de taksici zaman sorunundan dolayı oruç tutmadığını, namaz kılmadığını ifade eder. Ama buna rağmen Müslüman Kardeşler teşkilatının seçimlerde kazanmasını da arzular. Müşteri taksiciye eğer Müslüman Kardeşler iktidar olursa seni namaz kılmadığın için bacaklarından asarlar deyince taksici hayır ben en önde namaz kılacağım der. Müşteri taksiciye neden namaz kılmayıp oruç tutmadığın halde Müslüman Kardeşlerin iktidar olmasını istiyorsun deyince taksici çünkü biz her şeyi denedik. Krallık, bir işe yaramadı. Abdunnasır ile sosyalizmi denedik; daha sonra kapitalizmi Enver Sedat ve Hüsnü Mübarek'le denedik, fakat bu da diktatörlük ve sıkıyönetim yasaları getirdi. Günden güne Amerikalı olduk. Şimdi de yavaş yavaş İsraili oluyoruz diye ifade eder. Taksici bir denemeyen Müslüman Kardeşler kaldı bir de onları deneyelim der. Ardından kim bilir belki işe yarar diye ilave etmeyi de unutmaz. Müşteri bu elbise değil ki deneyesin ülkenin geleceği için deneme yapamazsın diye taksiciyi uyarır. Taksici Mısır ekonomisi genelev kadını giysisi gibidir. Sen kapatmaya çalıştığın her seferde açılacaktır diye ifade eder ve güler (Alkhamissi, 2018: 85-86).

Taksicini yukarıdaki pasajdaki konuşmalarından Mısır halkının çözümsüzlükten bunaldığını çözüm için her şeyi denediği ifade edilerek çaresizliğine vurgu yapılır.

Yirmi ikinci bölüm de taksici Iraklılarla iki yıl yaşadığını Iraklıların bu yaşadıklarını hak etmediklerine vurgu yapar. Taksici Iraklılar için bir şey yapamadığı içinde ayrıca üzülür (Alkhamissi, 2018: 87-88).

Yirmi üçüncü bölüm de taksici gününü üçe ayırdığını anlatır. İlk bölümde takside çalıştığını, günün ikinci bölümünde eşi ve çocukları ile vakit geçirdiğini günün geri kalan üçüncü bölümünde ise Nil'de balık tuttuğunu anlatır. Taksici temiz insan olmanın önemi üzerinde durarak temiz insanın sahtekârlık yapmayacağını ve rüşvet almayacağını ifade eder. Taksici Mısır'ın önemli bir halk olduğu için Kuran'da geçtiğini ve kendilerinin Allah'ın askerleri olduğunu vurgular (Alkhamissi, 2018: 89-90).

Yirmi dördüncü bölüm de mastır yapan bir taksici vardır. Ayrıca kullandığı taksi marka bir taksi olup kalitelidir. Markası Şahin veya Fiat değil Toyota Cressida'dır. Taksici bir ilaç şirketinde ayrıca muhasebecilik yapmaktadır. Fakat maaş yetmediği için de taksicilik yapmaktadır (Alkhamissi, 2018: 91-92). Bu pasajdan Mısır halkının acınası durumunu kavırıyoruz ve insanların geçim sıkıntısı yüzünden iki veya üç iş yapmak zorunda olduklarını okuyoruz. Bu cümleler aynı zamanda Mısır'da adil bölüşümün olmadığını da ispatdır.

Yirmi beşinci bölüm de taksici futboldan bahseder ve bilet fiyatlarının pahalılığından yakınır (Alkhamissi, 2018: 93-94).

Yirmi altıncı bölüm de Mısır'da oluşan güven soruna vurgu yapılır. Taksie müşteri gibi binip öldürülen taksicilere de ayrıca vurgu yapılır (Alkhamissi, 2018: 95-96).

Yirmi yedinci bölüm de entelektüel taksici başka bir taksicinin kızına yaptığı sapıklıktan bahseder. Taksici Akira Kurosava'nın "Ahlam/Rüyalar" adlı filminde annenin evin kapısını kapatarak oğluna

toplumla mücadele etmesi için bir hançer verdiği sahneyi anlatır. Taksici şu anda bende kızıma yarın vereceğim hançeri keskinleştiriyorum der (Alkhamissi, 2018: 97-98). Bu pasajdan İslam toplumunda cinsel sorunların fazlalığına vurgu vardır. İslam toplumu cinsel sorunlarını halledememiş bir görüntü çizmektedir. Çünkü adil paylaşım olmadığından insanlar fakir kalıp evlenememekte bu da toplumu dejenere etmektedir.

Yirmi sekizinci bölüm de Kahirede'ki 80.000 taksiye vurgu yapılarak bu kadar taksinin çok olduğu belirtilir. Ayrıca uluslararası taksi projesine vurgu yapılır. Ayrıca Başkent taksi Enver Sedat'ın Katolik eşi Cihan Sedat'ın Limuzini gibi olacak der (Alkhamissi, 2018: 99-100).

Yirmi dokuzuncu bölüm de taksici Mısır'da eğitimde özel ders meselesine değinir ve özel dersin Mısır'da pahalı oluşundan bahseder. Ayrıca Mısır'da okul kitaplarının paralı oluşuna da vurgu yapar. Taksici paran yoksa okulda kitapsız okursun diye de var olan sisteme bir eleştiri getirir (Alkhamissi, 2018: 101-103).

Otuzuncu bölüm de taksici geri kalmış toplumlarla gelişmiş ülkeler arasında büyüyen uçuruma vurgu yapar (Alkhamissi, 2018: 105-107).

Otuz birinci bölüm de taksici bir sokak kadınına âşık olduğundan bahseder. Kadını bulup ona evlenme isteğinden bahsedince kadın taksiciye "Sen gerçekten bir eşseksin." der (Alkhamissi, 2018: 109-111).

Otuz ikinci bölüm de taksici Mısır toplumunun ekonomik durumunun iyi olmamasından dolayı kötü beslendiğine vurgu yapar (Alkhamissi, 2018: 113-115).

Otuz üçüncü bölüm de taksici Mısır'da rüşvetsiz hiçbir işin yürümemesine vurgu yapar (Alkhamissi, 2018: 117-119).

Otuz dördüncü bölüm de taksici yoldan Hüsnü Mübarek geçecek diye yolu kapatmalarını ve trafiğin felç olmasına vurgu yapar (Alkhamissi, 2018: 121-123).

Otuz beşinci bölüm de taksici Mısır'da ve dünyada artık verilen haberlerin benzeştiğine işaretler haberlerden ve gazetelerden sıkıldığını ifade eder (Alkhamissi, 2018: 125-126).

Otuz altı bölüm de taksici seçimlerde tanınmayan adayların başkanlarca aday yapıldığını ve halkın bu insanları tanımamasına rağmen oy verdiğini söyleyerek bu durumu eleştirir (Alkhamissi, 2018: 127-129).

Otuz yedinci bölüm de taksici yine ikinci taksici olarak taksicilerin gasp edilmelerini kendisine ve müşterisine konu edinir (Alkhamissi, 2018: 131-33).

Otuz sekizinci bölüm de taksici taksi sayısının çoğaldığını taksilerin müşteri bulabilmek için uzun süre dolaştığına vurgu yapar. Taksici sayısının Mısır'da 2,5 milyon kişiyi bulduğu belirtilir (Alkhamissi, 2018: 135-137). Ama yine de rızık Allah verir denilerek insanların beceriksizliği Allah'ın üzerine kalır.

Otuz dokuzuncu bölüm de taksici Mısır'dan Libya'ya yapılan tütün kaçakçılığından bahseder (Alkhamissi, 2018: 139-141).

Kırkncı bölüm de taksici Medinet Nasr'daki Uluslararası Kahire Kitap Fuarı'ndan bahseder (Alkhamissi, 2018: 143-145).

Kırk birinci bölüm de binilen taksinin çok pis koktuğuna vurgu yapılır (Alkhamissi, 2018: 147-149).

Kırk ikinci bölüm de taksici hayallerinden bahseder (Alkhamissi, 2018: 151-152).

Kırk üçüncü bölüm de taksici Mısır'daki özel derslerden yine bahseder. Bu taksici özel derslerden bahseden ikinci taksicidir (Alkhamissi, 2018: 153-155).

Kırk dördüncü bölüm de taksici cinlerden ve cinlerin dindeki yerinden bahseder. Şeyh kadın taksiciye cinler sizin evde sizinle birlikte oturacak demişse de taksici önceleri bu durumu kafaya takmış ama sonra rahatlamıştır (Alkhamissi, 2018: 157-159).

Kırk beşinci bölüm de taksici Cuma namazları öncesi Kahire sokaklarının boşaldığına vurgu yapar. Ayrıca tekneyle Suudi Arabistan'a giden 500 kişinin ölümüne vurgu yapılarak insanların değerlerinin olmadığı anlatılır (Alkhamissi, 2018: 161-163).

Kırk altıncı bölüm de taksici futboldan ve sahte belgelerden bahseder (Alkhamissi, 2018: 165-167).

Kırk yedinci bölüm de taksicinin çalışmasına rağmen parasızlıktan kardeşinden borç para istemesi anlatılır (Alkhamissi, 2018: 169-171).

Kırk sekizinci bölüm de taksici takside hapisane gibi olduğunu bu mahpusluğun da ancak ölümle son bulduğuna vurgu yapar (Alkhamissi, 2018: 173).

Kırk dokuzuncu bölüm de taksici piramitler ve cafcıflı afişlere olan rahatsızlığını anlatır (Alkhamissi, 2018: 175-177).

Ellinci bölüm de taksici arabalara verilen gaz kuyruğunu anlatır (Alkhamissi, 2018: 179-181). Bu durum Mısır ekonomisinin iyi bir durumda olmadığını da göstergesidir.

Elli birinci bölüm de taksici Mısır'daki hayat pahalılığında bahsederek etin fiyatına vurgu yapar (Alkhamissi, 2018: 183-184).

Elli ikinci bölüm de taksici Mısır'daki hayat şartların ve geçim zorluğuna dikkat çekerek dört kişilik bir ailenin kendisini Tahrir Meydanı'nda patlatmasını anlatır. Ayrıca kendisinin de geçinebilmek için çift vardiya çalıştığından bahseder (Alkhamissi, 2018: 185-186).

Elli üçüncü bölüm de taksici Mısır'da yapılan seçimlere sözü getirir ve Hüsnü Mübarek'in parası olanları aday yaptığına vurgu yapar (Alkhamissi, 2018: 187-188). Bu pasajdaki cümle İslam ülkesi olan Mısır'daki sözde demokrasiyi anlatması açısından düşündürücüdür.

Elli dördüncü bölüm de taksici Mısır'da kanser hastalarının çokluğundan bahseder (Alkhamissi, 2018: 189).

Elli beşinci bölüm de taksici Mısır'daki arabası olan herkesi hırsız olarak gördüğünden bahseder. Ayrıca pahalı arabaların hırsızlık yapılmadan alınmayacağını anlatır (Alkhamissi, 2018: 191-192).

Elli altıncı bölüm de taksici Mısır'daki ve İslam ülkelerindeki Müslümanların riyakârlığına vurgu yapar. Müslümanların taksie biner binmez yaptıkları ibadetlerden bahsederken, Hıristiyanların ise yaptıkları ibadetleri anlatmadıklarını ve kendilerine sakladığını belirtir (Alkhamissi, 2018: 193-196).

Elli yedinci bölüm de taksici Mısır'da her üç yılda bir yenilenen sürücü ruhsatından bahseder ve tabi ki bu iş için verilen rüşvete de değinir (Alkhamissi, 2018: 193-197-203). Bu pasaj Mısır'da hiçbir işin rüşvetsiz yürümediğinin, yozlaşmışlığın ve çürümüşlüğünde bir göstergesidir. Ayrıca Mısır'da polislerinde yoğun bir şekilde yolsuzluğa battığının göstergesidir.

Elli sekizinci bölüm de taksici Ramazan ayı ve teravih'i anlatır (Alkhamissi, 2018: 205-207).

Kitabın 2007 yılında Darûş Şurûk yayınlarından "Tâksi Havâdîsi'l Meşâvîr" adıyla çıkan Arapça baskısının son sayfasında yer alan Dr. Abdu'l Vehhâb el-Mesîrî'nin ve Celâl Emîn'in kitap hakkında söylediği iki sayfalık kısım çevrilmemiştir. Ayrıca kitabın arka kapağında yedinci bölümde yer alan Mısır Hükümetinin rüşvetle ilişkilendirildiği fıkra da Türkçe'ye çevrilmemiştir (Hamîsî, 2006:221,222,225).

Yedinci bölümde anlatılan aşağıda vereceğimiz pasaj aynı zamanda kitabın arka kapak sayfasında da verilmiştir (Alkhamissi, 2018:226). Bu bölümde hükümetin Mısır halkının elinden her şeyi aldığına dair güzel bir cin fıkrası anlatılır o fıkra şudur:

"Adamın birisi çölde yürürken Alâeddin'in lambasına rastladı. Lambayı eline alınca cin ortaya çıktı. "Emrinizdeyim dile benden ne dilersen" dedi. Adam gözlerine inanamadı; bir milyon cüneyh istiyorum dedi. Cin ona yarım milyon uzattı. Adam iyi de bunun öbür yarısı nerde? Daha başındayken yarısını araklayacak mısın? dedi. Cin, ona cevaben şöyle dedi: "Hükümet bu lambaya yarı yarıya ortaktır." Sonra bir kakhaha patlattı. Kakhahası, anlattıklarından daha fazla beni güldürmüştü (Alkhamissi, 2018:34)."

Ashında bu bölüm tek başına Mısır'ın rüşvet açısından ne kadar kokuşmuş olduğunu göstermeye yeter.

Türk edebiyatında da Ayşe Kulin 2021 yılında "Taksii" adlı bir kitap yazmıştır. Yazar bu anlatısında doksanlı yıllardan itibaren İstanbul taksilerinde yaşadıklarından bir demet sunuyor okurlarına. Turistleri, savunmasız yaşlıları, özellikle de yaşlı kadınları hedef alan taksici eziyetine sık maruz kalmış birisi olarak yazdıklarının çok kişinin yüreğine dokunacağına inanıyor. Yazarın amacı, İstanbul'un taksii şoförlerini kırmak değil, sorunun çözümünü engelleyerek İstanbulluları kendi çıkarları için mağdur edenlere dikkat çekmektir. Yazar mesleklerini hakkıyla, namusuyla yapan çilekeş sürücülere ise saygılar anarak onure eder (Kulin,2021). Ayşe Kulin'inin de bu romanında Hamîsî gibi siyaset yapması manidardır.

Taksi burada hareketli tiyatro olarak düşünülebilir.

Romanda kurgu yoluyla oluşturulan kurgu karakter olarak 58 taksici, Umman Sultanı Kâbus, Salah Şahin, Alâ el Asvani, Emin Ma'luf, Vaaz, Mesih, Deccal, Saddam, Cemal Abdunnasır, Enver Sedat, Hüsnü Mübarek, şarkıcı Kazım es-Sahir, Mısırdaki Baltacılar (Mısır'da resmi olmayan çeteciler)'dir.

Romanın zamanı konusunda yazar ketum davranmaz. Bu kitap Nisan 2005'ten Mart 2006'ya kadar taksicilerle yapılan 58 kurgusal diyalogu içerir (Alkhamissi,2018: 7). Geriye dönüşlerle zamanlara geçişte vardır. Sekizinci bölümdeki 1984 yılındaki sinemalardan bahsedilir (Alkhamissi, 2018:37). Dokuzuncu bölümde 1980'li yıllarda kısa eteğin ortaya çıkışı modası ve 1990'lu yıllarda bu modanın

sönmesinden bahsedilir (Alkhamissi, 2018:41). Onuncu bölümde taksici geriye dönüş tekniğiyle 1980 yılı Irak'ına dönüş yapar (Alkhamissi, 2018:46).

Kapalı ve açık mekân olmak üzere anlatıda mekân ikiye ayrılır. Kapalı mekân olarak ev, taksi içi, sinema, Kahire Sineması, Bical Sineması, Holywood Sineması, Mısır Sineması, Rio Sineması, Star Sineması, İsis Sineması, Mahmut'un balık lokantası, olarak sıralanabilir. Açık mekân için ise Mısır, Kahire, Arap Ülkeleri Üniversitesi Caddesi, Nadi ez-Zemalik Suru, Dokki, Nâdî's Sayd Caddesi, Irak, Suudi Arabistan, Kuveyt, Libya, Ramses Caddesi, Tahrir Meydanı, İmadüddin Caddesi, Ordu Caddesi, Babulluk Senti, Seyyide Zeynep, Hayret Caddesi örnek verilebilir.

Yazar genelde edebiyat üzerinden kurgularında siyasasını vermektedir. Hâlid el Hamîsî'nin bu romanı Hayfâ Zankana'nın (*Bağdat'ı Düşlemek*), Hâlid Halîfe'nin *Lâ Sekâkîne Fî Matâbihi Hâzihi'l Medîne*, Yasmina Khadra'nın "*Kaddafi'nin Son Gecesi*" (Baran, 2022: 1-20) ve "*Sunûnûvât Kâbûl*" (Baran, 2022: 595-607) adlı romanlarındaki gibi siyaset yapar Ayrıca Hamîsî'nin "*Tâksî Havâdîsî'l Meşâvîr*" romanı Necip Mahfûz'un *Yevm Makteli'z-Za'im* (Baran, 2022:61-80), Radva Aşur'un *et-Tanturiyye* romanı (Baran, Mart 2022: 659-670), Sun'ullah İbrâhîm'in *Tilke'r-Râ'îha* isimli romanı (Baran, 2022:141-148), Fashî Yazar Tâhir Bin Cellûn'un *Rüşvet Üzerine Sarsıcı Bir Kurgu (Bay Ahlakın Çöküşü)* (Baran, 2022:447-456), "*Tıflu'l Rimâl*" (Baran, 2022:33-49) ve *Tilke'l Atemetu'l/Utmetu'l Bâhira* (Baran, 2022:429-445) romanları ile siyaseti ele alması açısından kurguda benzerlik gösterir.

Sonuç

Taksi romanı 58 kurgusal monoloğu içermesi anlamında roman mıdır değil midir? tartışması yapılabilir. Ama önemli olan 58 kurgusal içeriğin bize Mısır hakkında verdiği mesajdır. Bu roman edebiyatta yazarın ölümü gibi Mısır Devrimi de liderin ölümüne damgasını vuran bir devrimi incelemesi anlamında önemli bir yere sahiptir. Taksicilerin gözüyle Mısır'ı ele aldığımızda Mısır'ın sosyal ve siyasi panoraması ortaya çıkar. Bu kurgularda Mısır halkının yaşamak için birden fazla iş yapmak zorunda oluşu ve bu sebepten ailelerini ihmal ettikleri de özellikle vurgulanır. Eski dönem taksicilerin ailelerine zaman ayırabildikleri ama yeni dönem taksicilerin hayatın getirdiği ağır şartlar yüzünden bırakın aileleri kendilerine bile vakit ayıramadıklarından özellikle bahsedilir. Taksiciler özellikle müşterilerine Mısır'daki rüşvetten şikâyetçi olduklarını da ifade ederler. Ekonomik durumların kötüleşmesi yüzünden insanlar ahlaki olmayan farklı işlerde yaparlar. Taksiye binen bir genç kadın çarşaf ve peçesini çıkararak mini eteğini giyer ve işe gider. Bu romanda asıl vurgulanan Mısır'da ki adaletsizlik, kokuşmuşluk ve adil dağılımın olmamasına yapılan vurgudur. İnsanlar ülkelerinin açık hava hapishanesine çevrilmesi karşısında çaresizlik içerisinde çarpıp bir ömür tüketirler. Mısır'da ötekinin tanındığı demokratik bir ortamın oluşması zaman alacağı benzetilmektedir. İslam ülkeleri, Ortadoğu ve özelden Mısır için bir arada yaşama kültürü gittikçe önem kazanan bir durum arz etmektedir.

Kaynakça

- Baran, E. (2022). Yâsemîna Hadrâ'nın "Kaddafi'nin Son Gecesi" Adlı Romanı Üzerine Genel Değerlendirmeler. Ankara: Gece Kitaplığı Yayınları.
- Baran, E. (2022). Necip Mahfûz'un Yevm Makteli'z-Za'im Romanında Siyaset. Ankara: Gece Kitaplığı Yayınları.
- Baran, E. (2022). Yâsemîna Hadrâ'nın "Sunûnûvât Kâbûl" Adlı Romanında Afganistan Taliban'ı, Duvar Yayınları, İzmir (2022).
- Baran, E. (2022). Fashî Yazar Tâhir Bin Cellûn'dan "Tıflu'l Rimâl" Adlı Romanında Toplumsal Geleneklerin Sorgulanması, Duvar Yayınları, İzmir (2022).

- Baran, E. (2022). Tâhir Bin Cellûn'dan Hapishane Anlatısı (Tilke'l Atemetu'l/Utmetu'l Bâhira), Duvar Yayınları, İzmir (2022).
- Baran, E. (2022). Filistin Göç Edebiyatı (Radvâ 'Âşûr'un Et-Tantûriyye Adlı Romanı). Ankara: 2. Uluslararası Göç Sempozyumu Olgusu.
- Baran, E. (2022). Çağdaş Arap Edebiyatında Zindan Edebiyatı (Sun 'ullah İbrâhîm' in Tilke' r-Râ' iha İsimli Romanı) . *Asya Studies*, 6 (20).
- Baran, E. (2022). Faslı Yazar Tâhir Bin Cellûn'dan Rüşvet Üzerine Sarsıcı Bir Kurgu (Bay Ahlakın Çöküşü).*Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*,11(3),447-456.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ssrj/issue/72477/1174233>
- el Hamîsî, K. (2006). Tâksî Havâdîsi'l Meşâvîr. Kahire: Darû's Şurûk.
- Alkhamissi', K. (2018). Taksi. (Çev: Kazım Ürün). İstanbul: Mevsimler Kitap.
- Hadrâ', Y. (2013). es-Sadme. (Çev: Nehle Beydûn). Beyrut: Darû'l Fârâbî.
- Hadrâ', Y. (2016). Saldırı. (Çev: Nevra Gürsoy). İstanbul: Destek Yayınları.
- Kulin, Ayşe. (2021). Taksiii. Ankara: Say Yayınları.